

VAARALLINEN LUKUDIPLOMI

OPEOPAS

Hei ope!

Tervetuloa käyttämään Vaarallista lukudiplomia. Tämän opeoppaan tarkoituksena on esitellä uudistunutta diplomia ja antaa vinkkejä sen käyttöön. Lukudiplomin lisäksi käytössäsi on erillinen *materiaalipaketti* ja valmiit *kunniakirjat*.

Sisältö

1. Uudistettu lukudiplomi – mikä muuttuu ja miksi?
2. Lukudiplomin käyttö
3. Muokausehdotukset

1. Uudistettu lukudiplomi – mikä muuttuu ja miksi?

Valinnanvapaus lisääntyy

Uudistunut lukudiplomi mahdollistaa sen, että lapsi voi tehdä kirjavalintoja entistä vapaammin. Olemme halunneet siirtää diplomin painopisteen entistä vahvemmin lukemaan innostamiseen, joten diplomissamme ei valmiiksi määritellä sitä, minkä tyyppisiä kirjoja oppilaan pitäisi lukea. Olemme tehneet tämän rajauksen, jotta diplomi houkuttelisi myös sellaisia lapsia, joilla on lukipulmia tai muita lukemiseen liittyviä haasteita.

Diplomia voi edelleen suorittaa kolmella eri tasolla:

Diplomi: Lue kuusi eri kirjailijan kirjoittamaa kirjaa ja tee niihin sopivia tehtäviä.

Tuplomi: Lue kaksitoista eri kirjailijan kirjoittamaa kirjaa ja tee niihin sopivia tehtäviä.

Triplomi: Lue kahdeksantoista eri kirjailijan kirjoittamaa kirjaa ja tee niihin sopivia tehtäviä.

Valmiit teemat auttavat lasta löytämään itselle mieluista luettavaa

Vaarallinen lukudiplomi on rakennettu erilaisten teemojen ympärille. Lukudiplomiin valittuja teemoja ovat muun muassa *Avara luonto*, *Hui kauhistus!* ja *Sekopäistä menoa*. Kaikkien teemojen alla on valikoima teemaan liittyvä kertomakirjallisuutta, runoja, tietokirjoja, sarjakuvia ja kuvakirjoja. Jokaisella luokkatarilla (1.–2. luokat, 3.–4. -luokat ja 5.–6. luokat) on oma diplomivihkonsa ja niissä kaikissa on neljä erilaista teemaa. Teemojen tarkoituksena on helpottaa itselle mieluisen kirjan valintaa.

Uudistetut tehtävät ovat kevyitä ja kannustavat lukemaan

Olemme sisällyttäneet varsinaiseen diplomivihkoon kuusi hyvin yksinkertaista tehtävää, joiden tekeminen ei vie kauaa aikaa. Ne sopivat hyvin myös sellaisille oppilaille, joilla on erilaisia lukemiseen liittyviä haasteita. Tämä ratkaisu mahdollistaa sen, että perusdiplomien (kuusi kirjaa, kuusi tehtävää) voi suorittaa suoraan diplomivihkoon.

Jos oppilas on erityisen innostunut lukemisesta tai jos opettaja haluaa teetättää oppilaillaan muita tehtäviä, kirjaston verkkosivuilla on erillinen, tulostettava *tehtäväpaketti*. Tehtäväpaketissa on valmiita, hauskesti kuvitettuja pohjia, joihin lukudiplomitehtävät voi tehdä suoraan. Tehtävät on suunniteltu siten, että ne kannustavat analysoimaan lukukokemusta luovalla ja innostavalla tavalla.

2. Lukudiplomin käyttö

Valmiin paketin sisältö

Lukudiplomipaketti koostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- Kolme eri lukudiplomivihkoa, jotka sisältävät myös kirjalistat (1.–2. luokat, 3.–4. luokat ja 5.–6. luokat)
- Erillinen tehtäväpaketti
- Kunniakirjat
- Opeopas

Opettaja voi tulostaa kaikki materiaalit käyttöönsä kirjaston verkkosivuilta (www.vaara.finna.fi).

Lukudiplomin hahmojen kuvituksen takana on pohjoiskarjalainen kuvittaja Ninka Reittu.

Suorittamiseen liittyvät ohjeet

Kirjasto tarjoaa koulujen ja opettajien käyttöön valmistamansa lukudiplomimateriaalin, jota **opettaja voi muokata haluamallaan tavalla**. Lisäksi kirjasto voi järjestää diplomikirjoihin liittyvää kirjavinkkausta, mutta lukudiplomin suorittamisen valvonta sekä materiaalin tulostaminen ja jakaminen ovat koulun vastuulla. Jos haluat diplomikirjavinkkauksen, opettajan kannattaa ottaa yhteyttä omaan lähikirjastoonsa **vähintään kaksi viikkoa etukäteen**.

Lukudiplomin voi suorittaa joka vuosi. Jokaiselle luokkatarille on oma diplominsa, joka sisältää myös kirjalistat. Helpot kirjat on merkitty kirjalistoihin tähdellä. Oppilas voi suorittaa alemman tai ylemmän luokkatarin lukudiplomia, jos se on opettajan mielestä järkevää.

Luettavat kirjat valitaan pääsääntöisesti valmiilta kirjalistoilta. Jos listalla mainitaan jokin kirjasarja, oppilas voi lukea minkä tahansa sarjan osan. Opettaja voi myös antaa oppilaalle luvan lukea kirjoja listojen ulkopuolelta. Tällöin opettaja arvioi itse, sopiiko oppilaan ehdottama kirja lukudiplomikirjaksi ja onko se oppilaan taitotasoon sopiva.

Kun lukudiplomi on valmis, opettaja voi myöntää oppilaalle kunniakirjan. Opettajan kannattaa ottaa yhteyttä omaan lähikirjastoonsa, jos hän haluaa kirjastolaisen mukaan kunniakirjojen jakoon! Kunniakirjat voidaan jakaa esimerkiksi osana kevätjuhlaa. Koulu voi oman harkintansa mukaan palkita lukudiplomin suorittaneita stipendillä.

3. Lukudiplomin muokkaus

Kirjaston laatima diplomi ja siihen liittyvät oheismateriaalit ovat työkaluja, joita opettaja saa muokata haluamallaan tavalla. Tärkeintä on, että materiaali palvelee mahdollisimman hyvin oppilaiden tarpeita. Opettaja voi esimerkiksi päättää lukea yhtä lukudiplomikirjaa ääneen joka päivä 15 minuutin ajan - näin jokainen oppilas saa listalleen jo yhden lukudiplomikirjan.

Muokkaa diplomia luokkasi tarpeiden mukaisesti

Opettaja päättää, millaisin perustein lukudiplomi luokassa suoritetaan. Hän voi halutessaan antaa lukemiselle tarkempia rajoituksia tai päättää, ettei lukudiplomitehtäviä tarvitse tehdä vaan pelkkä lukeminen riittää. Myös luettujen kirjojen määriä voi muuttaa niin, että jokaisella oppilaalla on oma tavoitetasonsa.

Kokeile tätä!

- Lukekaa vähintään yksi kirjan jokaisesta teemasta
- Lukekaa vähintään yksi tietokirja, runokirja ja sarjakuva
- Lukekaa opettajan, kaverin tai kirjaston työntekijän suosittelema kirja
- Valitkaa luettavia kirjoja joko valmiin tai luokan yhdessä kehittelemän lukuhaasteen mukaisesti. Ideoita lukuhaasteen kohdiksi voi katsoa esimerkiksi Helmet-kirjastojen Pieni-Helmet lukuhaasteesta.

Käytä lukudiplomin tehtäviä luovasti

Lukudiplomiin sisältyvää tehtäväpakettia voi käyttää, vaikka oppilaat eivät suorittaisi varsinaista lukudiplomia. Tehtävät on suunniteltu sellaisiksi, että ne sopivat lähes minkä tahansa kaunokirjallisen tekstin käsittelemiseen. Voit esimerkiksi järjestää valmiista tehtävistä näyttelyn tai hyödyntää tehtäviä luovan kirjoittamisen harjoituksena, jolloin tehtäväpohjat täytetään oman mielikuvitustarinan pohjalta. Tehtäviä voi hyödyntää myös äidinkielen oppituntien lisämateriaalina.

Tee lukemisesta koko luokan yhteinen juttu

Tutkimusten mukaan on todennäköistä, että lapsi innostuu lukemisesta, jos hänen ympärillään on lukevia lapsia, nuoria ja aikuisia. Oma luokka voi olla yksi merkittävimmistä lukemaan kannustavista yhteisöistä. Opettajan kannattaakin miettiä, miten lukemisesta voisi tehdä koko luokan yhteisen jutun.

Kokeile näitä!

- Rakentakaa luokan seinälle lukutoukkaa, jolloin jokainen luettu kirja kasvattaa toukan pituutta. Kuinka pitkäksi toukka kasvaa?
- Lukekaa kilometrejä! Voitte yhdessä päättää, että yksi luettu kirja on esimerkiksi 50 kilometrin arvoinen. Asetelkaa luokan seinälle kartta ja katsokaa, minne saakka pääsette lukemalla.
- Järjestäkää luokassa aikaa kaverivinkkauksille tai esimerkiksi kirjatrailereiden tekemiselle
- Asettakaa luokalle yhteinen lukutavoite ja järjestäkää pienet luokkajuhlat, kun tavoite on saavutettu.